

dr hab. prof. MAREK GRZYBOWSKI
Kierownik, Katedry Ekonomii i Zarządzania, Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa, Akademia Morska w Gdyni

INNOWACJE NARZĘDZIEM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. DOŚWIADCZENIA I PERSPEKTYWY W REGIONIE MORZA BAŁTYCKIEGO

Studium przypadku – model szwedzki

STRESZCZENIE

W artykule omówiono wyniki badań prowadzone przez Obserwatorium Regionu Morza Bałtyckiego oraz projektów realizowanych w ramach Programu Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego, w których uczestniczy Katedra Ekonomii i Zarządzania Akademii Morskiej w Gdyni oraz Polski Klastr Morski. Z badań wynika, że w społeczeństwach o wysokim poziomie innowacyjności rozwój ma charakter zrównoważony. Rozwój ten skoncentrowany jest na poprawie jakości życia społeczeństw poprzez synergię wynikającą z współpracy instytucji publicznych, biznesu i nauki.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. GENEZA I MIEJSCE W POLITYCE PAŃSTW REGIONIE MORZA BAŁTYCKIEGO

W Regionie Morza Bałtyckiego w pierwszej dekadzie XXI wieku opracowano strategię zrównoważonego rozwoju na okres 2010-2015. Zadanie to powierzono grupie ekspertów, którzy działali w ramach projektu Baltic 21 Lighthouse Project. Strategię przyjęto do realizacji przez Radę Państw Morza Bałtyckiego (RPMB - CBSS) 1. W ramach polskiej prezydencji w RPMB, którą powierzono Polsce w latach 2015-2016 skoncentrowano się na współpracy w realizacji trzech priorytetów RPMB: zrównoważony region dobrobytu, tożsamość regionalna, oraz bezpieczny region2.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju integruje cele ekonomiczne, środowiskowe i społeczne. W praktyce przekłada się to na zapewnienie takiego rozwoju społeczno-gospodarczego, który zapewni komfort życia w długim okresie. W związku z tym można stwierdzić, że jest to rozwój bez degradacji środowiska. Stąd uzupełniające terminy, które wyjaśniają istotę tej koncepcji polityki ekonomicznej - trwały rozwój czy ekorozwój. Na konieczność ochrony środowiska zwracano uwagę w każdym etapie rozwoju cywilizacyjnego (w Chinach już 10 wieków p.n.e.)3.

W ujęciu współczesnym koncepcja zrównoważonego rozwoju wypracowana została w regionie Morza Bałtyckiego, a jej korzenie intelektualne tkwią w krajach skandynawskich. Pierwsze inicjatywy powstały na konferencji środowiskowej w Sztokholmie (1972 r.), a następnie były rozwijane pod kierownictwem zespołu norweskiej lekarki Gro Brundtland4. W RMB rozwój zrównoważony postano-

1 CBSS Strategy on Sustainable Development 2010-2015, Stockholm 2011, s. 3.

2 Prezydencja Polski w Radzie Państw Morza Bałtyckiego, https://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/baltyk/ [data pobrania: 2016-07-01]

3 The impact of EU consumption on deforestation: Comprehensive analysis of the impact of EU consumption on deforestation, Technical Report - 2013 - 063, Study funded by the European Commission, DG ENV Contract N° 070307/2010/577031/ETU/E2, European Union, 2013

4 Sustainable Development: From Brundtland to Rio 2012, United Nations Headquarters, New York September 2010, s. 11-19.

wiono realizować poprzez wspólne działania i projekty, a najlepsze praktyki upowszechniać wymiarze lokalnym, transgranicznym i międzynarodowym (zob. np. SECA1). Znaczny potencjał instytutów naukowych i badawczych regionu postanowiono również wykorzystać w innych obszarach. Do rozwiązania problemów powołano grupę ekspertów (CBSS Expert Group on Sustainable Development – Baltic 21)2.

POLITYKA INNOWACYJNA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU - MODEL SZWEDZKI

Mimo, że nawet sąsiedzi postrzegają społeczeństwa skandynawskie jako bardzo podobne, to każdy z krajów wypracował swój model rozwoju, w tym polityki innowacyjności. Wszystkie kraje skandynawskie posiadają strategie innowacyjności i zrównoważonego rozwoju. Z badań prowadzonych przez Obserwatorium Regionu Morza Bałtyckiego wynika, że najwcześniej te procesy uruchomiła Szwecja. Kraj ten wyróżnia się również oryginalnym podejściem do polityki innowacyjności i jej ścisłym ukierunkowaniu na przydatność społeczną.

POLITYKA INNOWACYJNA PO SZWEDZKU

Polityka innowacyjna w Szwecji ma długą historię, a jej synonimem może być np. elektroluks – nazwa urzędu z 1912 r. dobrze znanego w gospodarstwach domowych, zanim zastąpiono je polskim terminem – odkurzacz3. Innowacje od początku industrializacji Szwecji miały zarówno charakter gospodarczy jak i społeczny. Przemysłowcy w Szwecji zawsze zwracali uwagę na inwestycje w aktywność społeczną, co w efekcie przekształcało się w jego aktywność innowacyjną. Nic więc dziwnego, że w Szwecji powstał Skandia Navigator – model pomiaru kapitału intelektualnego firmy4. Wymienione wcześniej czynniki zintegrowane w jeden cykl stały się swoistym perpetuum mobile, samonapędzającym się systemem kreuującym społeczeństwo innowacyjne5

Istotną rolę w rozwoju innowacyjności w Szwecji ma zorientowanie uczelni na działalność przydatną gospodarce. „Szwedzki model” wypracowano już w 1940 r., kiedy rząd powołał komisję mającą na celu zintensyfikowania badań w obszarze techniki (Malm Commission). Ten model funkcjonuje do dzisiaj, a został dodatkowo wzmocniony uchwałą parlamentu szwedzkiego 1979 r. W ten sposób Szwecja wykształciła model funkcjonowania, określony przez Alaina Fayolle i Dana Redforda jako Entrepreneurial University6.

INNOWACJE DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU - ZDROWA ŻYWNOSĆ I RECYKLING

W efekcie Szwecja należy do liderów w ekologicznym podejściu do życia społecznego i konsumpcji. Szwedzi należą do liderów w UE w konsumpcji zdrowej żywności, recyklingu puszek i butelek po napojach oraz zużyciu energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych. Szwedzki detalista H&M jest światowym liderem w wy-

korzystaniu w swoich produktach bawełny naturalnej. Szwedzi znajdują się w czołówce producentów i konsumentów żywności naturalnej w UE7. Szwedzi są również czołówką krajów, w których odpady podlegają recyklingowi. W Szwecji ponownemu przerobowi poddaje się 49% odpadów (dane z 2013 r.), a dla porównania w Niemczech – 62%, w Danii – 42%, a w Polsce – 21%8. W 2014 r. w Szwecji odzyskiwano 88% puszek aluminiowych i opakowań PET.

PODSUMOWANIE

Region Morza Bałtyckiego był pierwszym makroregionem Unii Europejskiej, który wypracował i wdraża jednolitą strategię zrównoważonego rozwoju opartą na wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Mimo wielu programów i projektów potrzeba polityki długofalowej i konsekwentnej. Taka jaką od wielu lat prowadzi Szwecja. Podejście klastrowe stało się w Szwecji powszechne zanim jeszcze Drucker opisał tego typu organizację. Jest więc szwedzki model wykorzystania innowacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, który warto upowszechnić w regionie Morza Bałtyckiego poprzez realizację wspólnych projektów.

BIBLIOGRAFIA

- CBSS Strategy on Sustainable Development 2010-2015, Stockholm 2011.
- CO Emissions From Fuel Combustion Highlights, International Energy Agency, Waszyngton 2015
- Energy in Sweden, the Swedish Energy Agency, December 2015, s. 12.
- European Union Strategy for The Baltic Sea Region, Luxembourg 2010
- Grzybowski M., Na ekologicznej fali, „Polska Gazeta Transportowa”, ISSN 1230-7599, 1 czerwca 2016 r., PGT nr 22, s. 6.
- Grzybowski M., Bałtycki rynek promowy, „Polska Gazeta Transportowa”. ISSN 1230-7599, 25 lutego 2015, nr 8, s. 6.
- Grzybowski M., Remontowa – budowanie marki globalnej, Polska Gazeta Transportowa, ISSN 1230-7599, 29 czerwca 2016 r., PGT nr 26, s. 6.
- Grzybowski M., Program dla Regionu Morza Bałtyckiego. Polska stało wykorzystuje dotacje unijne, „Polska Gazeta Transportowa”. 9 kwietnia 2014, nr 10, s. 6.
- Interreg Baltic Sea Region Programme 2014-2020, Bruksela 2014
- State of the Region Report, Baltic Development Forum, Copenhagen 2014
- Innovation Union Scoreboard 2015: impact of economic crisis not as severe as expected, Bruksela 2015
- Measuring the Information Society Report 2015, International Telecommunication Union, Geneva 2015, s. 62.
- State of the Region Report 2012, Baltic Development Forum, Kopenhaga 2012
- Research and Innovation performance in the EU 2014, Directorate-General for Research and Innovation, Bruksela 2014, s. 16-18.
- OECD Reviews of Innovation Policy: Sweden 2016, OECD, Geneva, December 2015
- Sustainable Development: From Brundtland to Rio 2012, United Nations Headquarters, New York September 2010
- The impact of EU consumption on deforestation: Comprehensive analysis of the impact of EU consumption on deforestation, Technical Report - 2013 - 063, Study funded by the European Commission, DG ENV Contract N° 070307/2010/577031/ETU/E2, European Union, 2013
- Uchwała Nr 14/2016 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia „Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”, Warszawa 2016.
- 7 Organic in Europe: Prospects and Developments 2016, IFOAM EU Group, Brussels 2016, s. 11-25.
- 8 Recycling rates in Europe, <http://www.eea.europa.eu/about-us/what-public-events/competitions/waste-smart-competition/recycling-rates-in-europe/view> [data pobrania: 2016-07-14]

1 M. Grzybowski, Na ekologicznej fali, „Polska Gazeta Transportowa”, ISSN 1230-7599, 1 czerwca 2016 r., PGT nr 22, s. 6.

2 The CBSS Strategy on Sustainable Development 2010-2015, Council of the Baltic Sea States Secretariat, Stockholm 2010, s. 3-11.

3 Electrolux history, <http://www.electroluxgroup.com/en/category/about/history/> [data pobrania: 2016-07-14]

4 L. Edvinsson, Measuring intangible assets: Summary of Skandia Navigator, http://www.valuebasedmanagement.net/methods_skandianavigator.html [data pobrania: 2016-07-14]

5 OECD Reviews of Innovation Policy: Sweden 2016, OECD, Geneva, December 2015

6 A. Fayolle, D. Redford (eds), 2014, Handbook on the Entrepreneurial University, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA.